

Uniwersytet Zielonogórski

Wydział Nauk Społecznych

Mgr Ewa Banasiak – Macherska

Streszczenie rozprawy doktorskiej „Uwarunkowania rozwoju społeczno – zawodowego nauczycielek-logopedek w narracjach biograficznych”, przygotowanej pod kierunkiem dr hab. Mirosława Kowalskiego, prof. UZ

Przedmiotem rozprawy doktorskiej są indywidualne biografie nauczycielek – logopedek wraz z uwarunkowaniami rozwojowymi.

Biografia każdego człowieka tworzy się od momentu narodzin w określonej rodzinie. Jej kształt, relacje między poszczególnymi członkami, ich osobowości, zaangażowanie w proces wychowawczy, kondycja emocjonalna i psychiczna modelują rozwój człowieka. Niemniej istotne od rodziny pochodzenia, są relacje z innymi osobami znaczącymi, które początkowo mają największy wpływ na nowopowstającą biografię.

Wraz z wiekiem, wpływ rodziców i rodzeństwa ustępuje na rzecz grupy rówieśniczej oraz innych osób, które budzą podziw oraz chęć do ich naśladowania.

Przemiany, których doświadcza człowiek dotyczą jego życia osobistego, jak i zawodowego. Szczególną grupą zawodową są nauczycielki – logopedki, które uprawiając zawód pomocowy oraz podejmując wobec podopiecznych różne oddziaływania terapeutyczne, zostały zainspirowane lub zachęcane do wykonywania tego zawodu. Analizując biografie badanych respondentek można zauważyć wpływ różnych czynników, zarówno na ich życie osobiste oraz zawodowe. W związku z tym głównym celem badań jest analiza uwarunkowań biograficznych nauczycielek – logopedek. Aby zrozumieć, jakie czynniki wpłynęły na indywidualne biografie badanych nauczycielek, zanalizowano w szczególności następujące zagadnienia:

- 1) Jak przebiegała socjalizacja / edukacja (w tym poza i nieformalna), koegzystencja społeczna oraz funkcjonowanie narratorek w rodzinie pochodzenia i instytucjach edukacyjnych?
- 2) Jak narratorki opisują swoje relacje z innymi logopedkami, nauczycielami szkół, społecznością lokalną, przedstawicielami instytucji kształcących i doksztalcających oraz samorządowych?

- 3) Z jakim modelem / nauczycielskim stylem pracy nauczycielskiej / formami aktywności (strategią działania) identyfikują się narratorki?
- 4) Jak narratorki opisują swoją rolę nauczycielek-logopedek – w aspekcie zasad moralnych, hierarchii wartości oraz obowiązków – zobowiązań – powinności wynikających z pełnionych ról w środowisku edukacyjnym?
- 5) Jak narratorki opisują swój cel i sens oraz znaczenie aktywności społeczno-zawodowej? Jakie refleksje w stosunku do własnej przeszłości oraz oczekiwania wobec przyszłości społeczno-zawodowej mają narratorki?

W rozprawie została wybrana metoda wywiadu narracyjnego w oparciu o dyspozycje. Następnie dokonano transkrypcji uzyskanych treści oraz ich analizę pod kątem czynników mających wpływ na biografię osobistą i zawodową.

W rozdziale pierwszym opisano, jak w perspektywie społeczno – historycznej kształtował się zawód logopedy i jakie były jego początki. Uwzględniono również zagadnienia dotyczące przebiegu drogi awansu zawodowego nauczyciela, procesu nabywania wykształcenia logopedycznego wraz z wyborem specjalizacji logopedycznej oraz roli logopedy w procesie diagnostyczno – terapeutycznym.

Rozdział drugi jest opisem uwarunkowań rozwoju zawodowego nauczyciela – logopedy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na znaczenie roli: autorytetów w życiu, a w szczególności w pracy zawodowej, motywacji w dokonywaniu różnorodnych wyborów, która łączy się z samooceną oraz poczuciem własnej wartości, pracy zawodowej w kontekście rozwoju osobistego oraz jej oddziaływania na człowieka w aspektach psychologicznym i pedagogicznym, oraz samokształcenia, które pozwala uzyskać jednostce potrzebne kompetencje.

W rozdziale trzecim zaprezentowano metodologię badań wraz z opisem procesu organizacji badań, charakterystyką terenu badań i grupy badawczej oraz kryterium doboru badań.

Rozdział 4 stanowi prezentację wyników wraz z ich interpretacją.

Na końcu rozprawy zawarto uogólnienia i wnioski.